

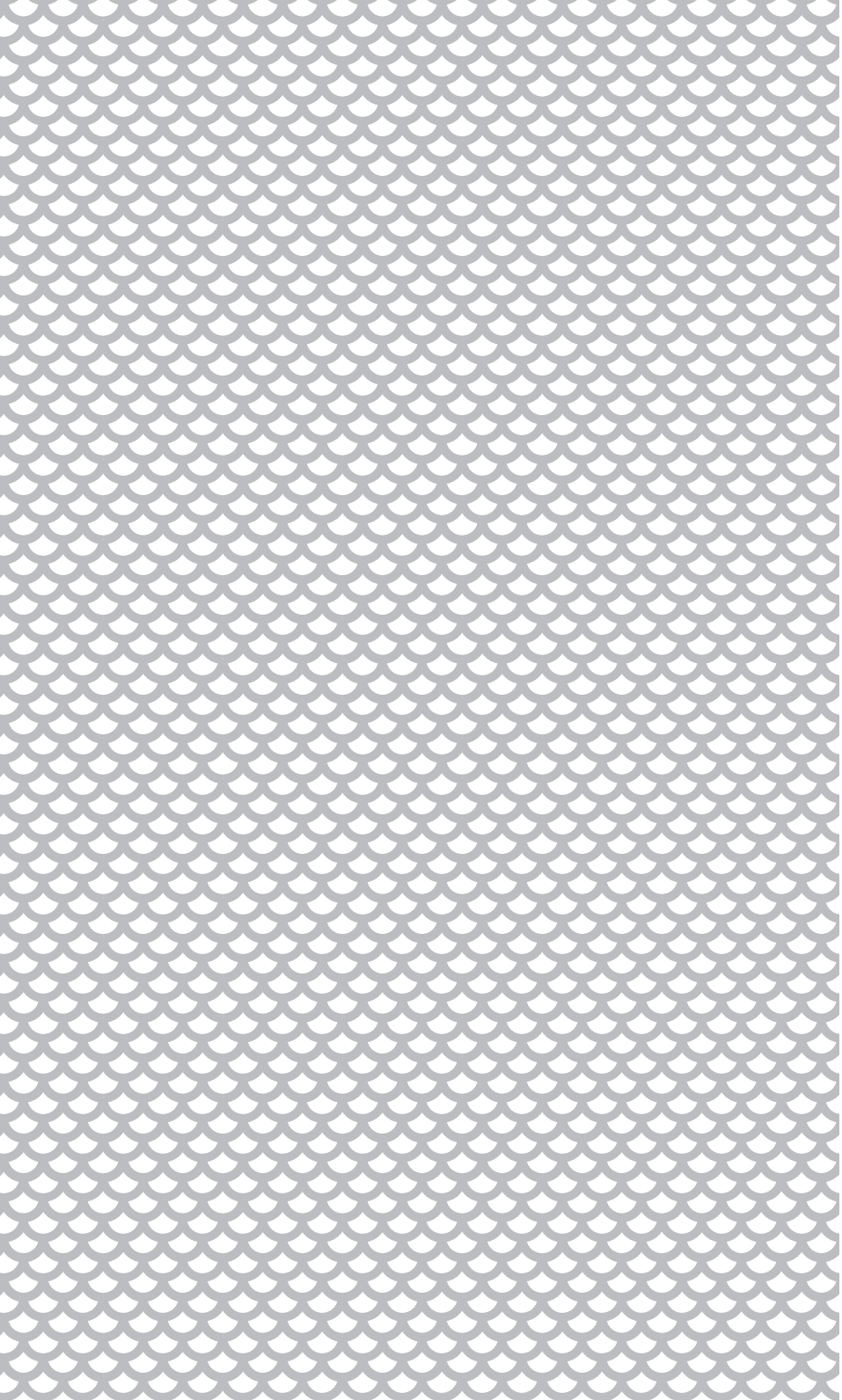

absynt
100 %

Ariel Levy
Proti všetkým
pravidlám

„Je to síce zvláštne,
ale mňa upokojuje
práve tá pravda.
Smrť si raz príde po
nás všetkých.“

absynt

Preklad: Alexandra Strelková

Ariel Levy:
Proti všem pravidlům
Zápisky zo života

Pre AEN & EJJS

**„No sloboda nie je všetko.
Je len súčasťou ľudského príbehu
a len polovicou pravdy.“**

Viktor Frankl, *Hľadanie zmyslu života* (1946)

Copyright © 2017 by Ariel Levy, Inc.

All rights reserved

Translation © Alexandra Strelková

Cover Art © Tomáš Klepoch

Graphic Design © Pavlína Morháčová

ISBN 978-80-8203-095-5

Publikáciu z verejných zdrojov podporil

Fond na podporu umenia

u. fond
na podporu
umenia

Predslov

Rozprávate sa niekedy sami so sebou? Ja neustále. Teda lepšie povedané – *my*, pretože tak to znie v mojej hlave. Keď sa napríklad pozerám do mapy: *Odbočíme doprava do Vicolo del Leopardo, prejdeme popri tom bare s mozaikovými dlaždicami a sme tam*. Je to taký starý zvyk: *Postavíme sa učiteľke zoči-voči a povieme jej, že to je nefér*. To vraví moje rozumné ja; prehovára k môjmu rozpačitému ja. *Teraz pôjdeme k telefónu. Jednou rukou zavoláme pomoc, v druhej budeme držať dieťa*.

Prvýkrát v živote nenachádzam svoje rozumné ja – ďalší nezvestný. Za posledné mesiace som prišla o syna, o životnú partnerku aj o dom. Keď sa ráno zobudím, chvíľku som dezorientovaná a zmätená z toho, ako mi celým telom preniká hlboký žiaľ. Potom si zrazu spomeniem, čo sa udialo s mojím životom. Inokedy ma ten stav z ničoho nič úplne omráči a ja sa krčovito pridržam kuchynskej linky, tyče v metre či kamarátovho tela, aby som sa nezrútila. A nemyslím to obrazne. Môj smútok je taký intenzívny, až mám často pocit, že ma zrovná so zemou.

Celé je to absurdné. Čo som v talianskej opere? V gréckej tragédii? Či len v nejakom bizarnom morbídnom seriáli? Pred pár týždňami sa u mňa na Shelter Islande zastavili susedia; chceli vidieť bábätko. Je mŕtve, musela som im oznámiť. Bolo mi to neprijemné, veď čo na to majú povedať? Veľmi nás to mrzí, zareagovali. Čoskoro bude leto, vraveli, budete môcť pracovať vo svojej prekrásnej záhrade. Nuž, to asi nie, vysvetlila som im. Dom

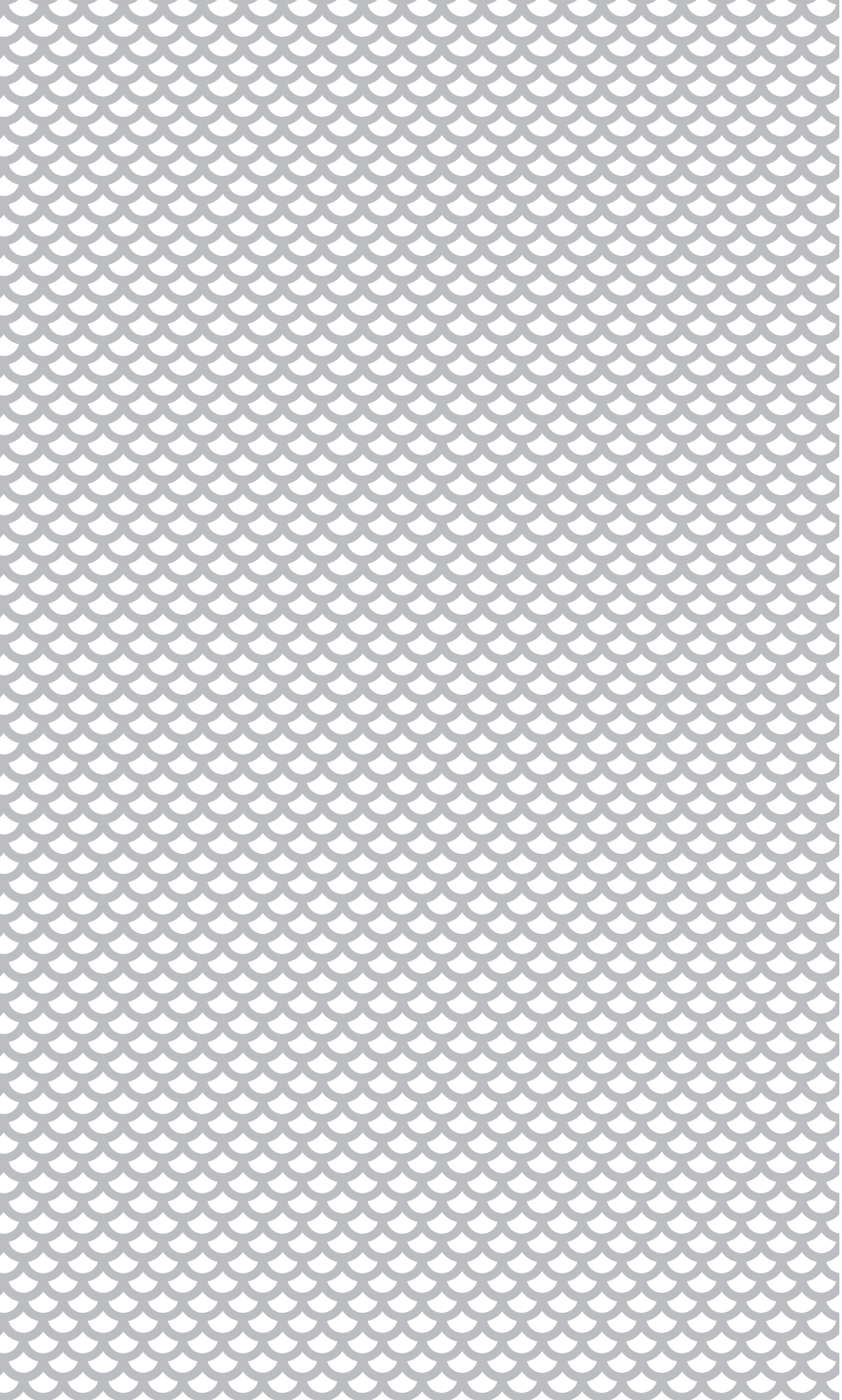
musíme predať; prišla som len pobaliť. (Áno, viem, aj mne ich bolo ľúto.) Mlčky hľadali niečo, čoho by sa mohli chytiť a zmeniť tému, a tak sa ma opýtali, kde je moja partnerka. Nemala som to srdce povedať im pravdu.

V ten deň som sa práve ešte o čosi viac ako zvyčajne hnevala na človeka, s ktorým som žila vyše desať rokov a ktorý povedal, že kľúč od nášho džípu nájdem pripevnený lepiacou páskou pod motorom pri kolese na strane šoféra. Auto stálo v Greenporte v New Yorku krížom od nášho domu cez Peconic Bay, na parkovisku, kde sme ho nechávali vždy, keď sme cestovali preč, pretože je tam zastávka autobusu. Z centra ma tam za hustého dažďa zviezli kamaráti. No kľúč sme nenašli. Ležala som na chrbte, na nohy mi lialo ako z krhly, naokolo sa vznášala vôňa mokrého asfaltu a ja som civela na podvozok a hľadala niečo, čo tam nebolo.

Ešte donedávna som žila vo svete, v ktorom sa stratené veci dali vždy jednoducho nahradiť. Ale dnes už definitívne viem, že čokoľvek, čo právom považujeme za svoje, sa môže z ničoho nič vytratiť a my proti tomu nezmôžeme absolútne nič. Budúcnosť, ktorú som si celé roky tak úzkostlivo a detailne budovala, sa rozplynula – a s ňou sa vyparili aj moje predstavy o živote, aký mi podľa môjho názoru prináležal.

Odmalička mi hovorili, že som príliš živelná, príliš prudká, že je ma *príliš*. Domnievala som sa, že tie divoké živly, tú energiu, nenásytnosť a lásku som v sebe skrotila a ukotvila v živote, v ktorom sa dali udržať na uzde. Ale ony explodovali.

Prvá část

1

Ako dieťa som sa veľmi rada hrávala na múmiu a výskumníka. S otcom sme si vymieňali úlohy – jeden nehybne ležal so zatvorenými očami a s rukami prekríženými na hrudi a ten druhý musel šomrať: „Prehľadávam tieto pyramídy už celé roky. Kedy už konečne objavím hrobku Tutanchamóna?“ (Bolo to koncom sedemdesiatych rokov, keď „Tutka“ vystavovali v „Metke“ a my sme tam za ním z našej periférie pravidelne chodievali.) Hra vrcholí vo chvíli, keď výskumník zakopne o zabalzamovaného faraóna a – teraz sa držte! – múmia otvorí oči a ožije. Výskumník musí ostať zaskočený a potom sa opýtať: „Tak čo je nové?“ A múmia mu odpovie: „Ty.“

Nezvykla som sa hrať na mamičku a otecka. Mala som radšej dobrodružné hry, kde vystupovali piráti a rytieri. Okrem toho som bola panovačná, netrpezlivá, neustále som rapotala a ako jedináčika ma často miatlo správanie iných detí. Nebola som práve obľúbené dievčatko. V malej drevenej búde, čo mi rodičia postavili na dvore za domom, som sa hrávala na Robinsona Crusoa. Zhromažďovala som si tam žalude a poľný cesnak ako zásoby potravy. Vo svojej pevnosti som sa necítila ako vydedenec ani osamelá; naopak, bola som sebestačná, odvážna a schopná prežiť, nech by sa dialo čokoľvek.

Pre dieťa, ktoré má rado slová a dobrodružstvo, sú knihy ďalším prirodzeným domovom. Milovala som, keď mi rodičia čítali *Bielu veľrybu*, *Pippi Dlhú pančuchu* či *Hobita*. Veľmi rýchlo som sa rozhodla, že keď vyrastiem, budem

spisovateľka. V mojich očiach to bola profesia, ktorá sa presne hodila k žene, akou som sa chcela stať: slobodnej, ktorá môže robiť všetko, čo si zaumieni.

V tretej triede som si začala písať denník a zo solidarity s Annou Frankovou som mu dala aj meno. Stal sa mi živou postavou a dôverníkom. „Dospela som k tomu, prečo som si vlastne začala viesť tento denník: nemám priateľku,“ zdôverila sa Anna svojmu denníku menom Kitty. Písaním človek komunikuje s neznámou blízkou dušou, ktorá je vždy naporúdzi, podobne ako sa veriaci môže vždy obrátiť na Boha. Iba vo svojich linajkových zápisníkoch som si mohla hovoriť, čo som len chcela, a to kedykoľvek sa mi zachcelo. Aj dnes nachádzam v zošite a pere pokoj a úľavu od samoty, nech som v hocakom cudzom prostredí.

Ako novinárka už takmer dve desaťročia vyhľadávam vzdialené a cudzie prostredia tak často, ako sa len dá. Nádovšetko milujem cestovanie na miesta, kde nikoho nepoznám, kde je všetko nové a prekvapivé, a neskôr o tom píšem. Je to, akoby som si zakaždým našla nového milenca – aj to, čo ťa na ňom až tak nezaujímá, v sebe nesie fascinujúce čaro nepoznaného.

Prvý článok, ktorý mi uverejnili, bol o inom svete vzdialenom len hodinu cesty od môjho bytu. Mala som dvadsaťdva rokov, bývala som v East Village na šiestom poschodí bez výťahu so spolubývajúcou a švábmi a pracovala som v časopise *New York*. Moja kamarátka Mayita stážovala vo fotografickom oddelení a dopyčovala sa o nočnom klube pre obézne ženy v Queense. Rozprávali sme sa o ňom, keď sme sa počas obednej pauzy prechádzali centrom Manhattanu s plastovými nádobami so zvädnutým šalátom v rukách a nechcelo sa nám vrátiť do práce.

Nepatrila som do užšieho tímu redaktorov. Mojou úlohou bolo zobrať články, ktoré prišli faxom od novinárov,

a prepísať ich do počítača. Bol rok 1996, na e-mail sa vtedy ešte pozeralo so zvedavou nedôverou ako na výstrelok, ktorý časom možno pominie. Tiež som musela nahadzovať okienka krížoviek, neustále prechádzať pohľadom z lajstra od autora krížovky na obrazovku počítača a pamätať si, či okienka išli v poradí čierne, čierne, biele, čierne alebo čierne, biele, čierne, čierne. V kancelárii ma neustále prepadal pocit samoľúbej zatrpknutosti. *Nemýlia si ma tu s nejakým poskokom?* Aj Mayitu desilo, ako hlboko klesla: len pred pár mesiacmi končila Wesleyanskú univerzitu a videla sa ako budúca Sally Mannová. Teraz celé dni zakladala negatívy podľa abecedy. (Keď sme potlačané verzie svojho rozhorčenia prejavili pred svojimi nadriadenými, bez výnimky reagovali frázou „časom sa vypracujete“. Ale o takéto reči sme skutočne nestáli.)

Rozhodli sme sa, že nebudeme čakať, kým nám niekto v redakcii dá zelenú, aby sme mohli robiť to, po čom sme naozaj túžili. Sadli sme do metra, odviezli sa hádam milión zastávok do Queensu a vošli do podzemného baru v miestnej časti Rego Park, kam si stokilové ženy vyrážali zatancovať, zafirtovať so svojimi nápadníkmi a kde o štvrté ráno súťažili o najkrajšiu spodnú bielizeň. Bol to veľmi ponurý podnik. Zatuchnutý vzduch páchol potom a nápoje boli také silné, že sa z nich parilo. No tie ženy boli grandiózne – ako ohromné operence: mávali perím svojich umelých mihalnic oblečené v tesných žiarivých šatách pávej modrej a kanárikovej farby, s flitrami, v ktorých sa odrážalo matné šero podniku. S Mayitou sme pôsobili trochu *mimo* – nenápadné, v rifliah, vo fádnych svetloch, ako malé sivé holuby. Z pohľadu naokolo išiel strach, ale aj fascinujúce napätie: *To, o čom píšeme, je dôležitejšie ako naša úzkosť a pocit poníženia*, vravelo mi moje rozumné ja. A tak som s poznámkovým zošitom v ruke pristúpila k úplne cudzím ženám a pýtala sa na ich príbehy.

A ony mi ich skutočne vyrozprávali. Hovorili o tom, ako boli malé tučné dievčatká alebo ako pribrali po pôrodoch. Vraveli, že už majú plné zuby pocitu hanby, ospravedlňovania sa za to, že zaberajú príliš mnoho miesta, a sami seba presvedčili o tom, že byť veľkou je krásne (alebo tomu aspoň sem-tam trochu verili). Točili sa okolo nich vášniví kurizanti, no nebolo to jednoduché, pretože ony nevedeli, či ich muži, s ktorými si začali – „milovníci baculiek“ –, milujú pre to, aké sú, alebo len pre ich tuk. *Pre ich tuk!* s úžasom sa mi premieľalo hlavou, keď som o piatej ráno, už za svitania, kráčala domov.

Manhattan druhej polovice deväťdesiatych rokov bol žiarivý, nenásytný a krutý. Reklamní giganti z Madison Avenue a televízie pretláčali obraz štíhlych žien na vysokých klopajúcich podpätkoch, s vyžehlenými vlasmi a kabelkami za tisícky dolárov posiatymi prepletenými „géčkami“. Najvychytenejšie reštaurácie boli elegantné, štýlové a ukrutne drahé – nikto nerozprával o *lokálnych farmárskych produktoch*, nikoho nezaujímal surové neotesané drevo. Bolo to obdobie zrodu internetovej kultúry a ľudia v mojom veku zarábali obrovské balíky peňazí na startupoch vo všetkých možných oblastiach. Jedna moja známa z práce mala len dvadsaťpäť, keď predala práva na svoj prvý veľký článok nejakému filmovému producentovi za pol milióna dolárov. (Išlo o príbeh bohatých mladých PR agentov, ktorí mali dokonale zvládnutú hierarchiu nočného života veľkomesta a upevňovali si v ňom pozície cez svoje zoznamy prominentných hostí a luxusné darčkové balíčky. „Väčšina z nás má takú istú moc ako tí starší páni v oblekoch,“ povedal jeden z nich. „A my čoskoro budeme mať ešte väčšiu.“)

Ľudia ešte nežili v neustálom podvedomom strachu a len málokto sa postavil proti prevládajúcemu prúdu osobných záujmov. Moja generácia nezažila skutočnú,

dlhotrvajúcu vojnu. Nikto sa nezamýšľal nad terorizmom. Dokonca aj klimatické zmeny sa považovali za niečo z ďalekej budúcnosti, čo si zatiaľ netreba veľmi všímať a čomu sa možno dá zabrániť recyklovaním plechoviek. New York City ovládal bezuzdný konzum a časopis, pre ktorý som pracovala, sa z neho sarkasticky vysmieval a zároveň ho propagoval. Chvilkami ma to fascinovalo, inokedy zas desilo.

Bolo teda vzrušujúce objaviť polosvet žien, ktoré sa vymykali tejto povrchnej kultúre a ktorých telá predstavovali neklamnú svedectvo vzdoru. Pri písaní článku (čo bol omnoho ťažší proces, ako som si pôvodne predstavovala) som mala pocit, že opisujem nejaký exotický svet s vlastnou noblesou a estetikou, no predovšetkým, že píšem o nekonvenčnom spôsobe života ženy. Čo znamená byť ženou? Aké sú pravidlá? Aké má možnosti a akým prekážkam čelí? Chcela som sa venovať príbehom, ktoré na tieto otázky odpovedajú alebo ich aspoň nastoľujú.

Keď nám v redakcii povedali, že môj článok aj s Mayintými fotografiami uverejnia a dokonca nám zaň zaplatia, zatočila sa mi hlava. (Článku dali názov, ktorý dodnes považujem za najlepší, aký som kedy mala: WOMEN'S LB – *Tony žien.*) Honorár bol pre mňa zvlášť magický – odmena za niečo, čo už samo osebe bolo odmenou. A zároveň šlo o dvetisíc dolárov, teda o viac, než bola moja mesačná výplata, ktorá mi spravidla ledva pokryla náklady na metro a nájom za bezútešný neútulný byt. Ale keď mi zaplatili za článok, niekoľko týždňov som si dopriavala obedy v luxusnom šalátovom bare. Vrchovato som si nakladala cviklu s červeným pomarančom a k tomu štedré prúžky steaku.

Písanie bolo riešením všetkých problémov – finančných, citových aj intelektuálnych. Robilo mi spoločnosť, keď som bola osamelé malé dieťa. Poskytlo mi zámienku